

HODNOTENIE INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU V PODMIENKACH REGIÓNOV SLOVENSKA

Evaluation of the Integrated regional operational program in conditions of Slovak regions

RADOMÍRA HORNYÁK GREGÁŇOVÁ

Katedra matematiky | Department of Mathematics
Fakulta ekonomiky a manažmentu | Faculty of Economics and Management
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre | Slovak University of Agriculture in Nitra
✉ Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovak Republic
E-mail: radomira.greganova@uniag.sk

Anotácia

Integrovaný regionálny operačný program poskytuje finančnú pomoc z fondov Európskej únie s cieľom prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí. Do cieľovej skupiny patria orgány štátnej správy a územnej samosprávy, organizácie občianskej spoločnosti, sociálni partneri a mimovládne organizácie. Hlavným cieľom príspevku je analýza implementácie integrovaného regionálneho operačného programu v jednotlivých krajoch Slovenskej republiky. V analýze sme sa sústredili na vyhodnotenie úspešnosti jednotlivých krajov pri získavaní projektov, aktuálny stav projektov v realizácii a ukončených projektov. Z analýzy vyplynulo, že z celkového počtu podaných projektov v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu je úspešne realizovaných vyše 60 % v každom kraji Slovenska.

Kľúčové slová

operačný program, integrovaný regionálny operačný program, regióny Slovenska, projekty, vyhodnotenie

Annotation

The Integrated Regional Operational Program provides financial assistance from European Union funds to contribute to improving the quality of life and ensuring the sustainable provision of public services with an impact on balanced and sustainable territorial development, economic, territorial and social cohesion of regions, cities and municipalities. The target group includes state and local government authorities, social partners, civil society organizations and NGOs. The main objective of this paper is to analyse the implementation Integrated Regional Operational Program in particular regions of the Slovak Republic. In the analysis, we focused on evaluating the success of individual regions in obtaining projects, the current status of projects in implementation and completed projects, which is also related to the amount of approved non-repayable financial contribution. The analysis showed that over 60% of the total number of submitted projects had been successfully implemented in each region.

Key words

operational program, integrated regional operational program, regions in Slovakia, projects, evaluation

JEL classification: R51, R53, R58

1. Úvod

Slovenská republika počas svojho členstva v Európskej únii (EÚ) doposiaľ absolvovala prvé úplné programové obdobie 2007 – 2013. Počas tohto obdobia krajina aktívne čerpala prostriedky z fondov EÚ na dosiahnutie hlavného cieľa regionálnej politiky EÚ (politiky súdržnosti, či kohéznej politiky), a to pomoc najmenej rozvinutým regiónom spoločenstva a znižovanie regionálnych rozdielov naprieč spoločenstvom (European Commission, 2009). Spišáková (2011) uvádza, že Slovenská republika intenzívne využíva pomoc EÚ formou finančných prostriedkov vyčlenených v rámci jednotlivých štrukturálnych fondov EÚ na podporu aktivít a projektov vo vybraných oblastiach od roku 2000. Slovenská republika má v súčasnosti možnosť čerpať finančné zdroje z EÚ v rámci programového obdobia 2014 - 2020. Podľa Országhovej (2012) je regionálny rozvoj podmienený kvalitou ľudských zdrojov a len kvalitne pripravení odborníci oblasť budú schopní prinášať nové námety do projektov

regionálního rozvoja. Balážová, Papcunová a Jarábková (2007) uvádzajú, že v každom regióne je možné nájsť jedinečnú kombináciu faktorov pre jeho diferencovaný vývoj, pričom aj členovia samosprávy by mali byť schopní prinášať nové námety do projektov regionálneho rozvoja. Podľa Országhovej (2017) je preto pri tvorbe projektov potrebné myslieť na to, že pre každý región je významným faktorom jeho rozvoja obyvateľstvo regiónu, ktoré predstavuje sociálno-demografický, kultúrny a ekonomický potenciál v danom priestore. Podľa Papcunovej a kol. (2017) je kultúrna a kreatívna ekonomika prirodzeným prostredím pre inovatívne nápady a rozvoj a zvyšovanie kreatívneho potenciálu tak dôležitého pri tvorbe projektov. Teda kreativita je kľúčom k inovatívnym a interdisciplinárnym reakciám na globálne a miestne výzvy - či už ekonomické alebo sociálne uplatnené v návrhoch projektov v rôznych operačných programoch.

Podľa Pirvu a kol. (2011) závisí hospodársky úspech v dnešnej Európe často od schopnosti regiónu rozvíjať spoluprácu s inými regiónmi. Spolupráca a výmena skúseností medzi regiónmi môžu byť kľúčovým spúšťačom pri stimulovaní dynamického a perspektívneho procesu regionálneho rozvoja. EÚ zohráva dôležitú úlohu pri sprostredkovaní a podpore partnerstiev medzi regiónmi v rámci Únie. Podľa Chomjakovej a kol. (2017) začala EÚ implementovať politiku súdržnosti, založenej na princípe pomoci menej rozvinutým štátom a ich regiónom prostredníctvom finančnej pomoci tak, aby vo výsledku dochádzalo ku konvergencii a vyrovnávaniu regionálnych rozdielov na rovnakú úroveň. Rozdiely v regionálnej štruktúre sa medzi Bratislavským krajom a zvyškom SR ešte viac prehlbujú a v konečnom dôsledku môžeme hovoriť o celkovom náraste regionálnych rozdielov bez tendencie poklesu s nepravidelným časovým rozložením. Naďalej pretrvávajú formovanie marginalizovaných regiónov, ktoré vykazujú znaky zaostávajúcej ekonomiky s výrazne zlou sociálnou situáciou, ktorá vyžaduje priamu štátnu podporu a špecifické politické riešenia. Víturka a kol. (2009) uvádzajú, že hlavným strategickým cieľom politiky súdržnosti EÚ je minimalizácia hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi regiónmi. Politika súdržnosti je ovplyvnená existujúcimi základnými vývojovými trendmi, najmä zrýchľujúcimi sa štrukturálnymi zmenami v národných ekonomikách (podmienеныmi aj globalizáciou, ekonomickou a inštitucionálnou integráciou), rastúcim významom mobilizácie vnútorných zdrojov ekonomického hospodárstva, zmenami v regionálnej politike ale aj zmenami v oblasti verejnej správy.

Čerpanie eurofondov v podmienkach Slovenska je ovplyvnené predovšetkým problémami spojenými s procesom verejného obstarávania, najmä časté zmeny zákona o verejnom obstarávaní ako aj v rámci samotného procesu verejného obstarávania, ktorý výrazne predlžuje obdobie realizácie projektov a v mnohých prípadoch často vedie k odstúpeniu od zmluvy (Rajčáková, Švecová, 2016). Podľa Košovskej a kol. (2014) bolo nevyhnutnosťou zlepšenie systému súčasného rozpočtového hospodárstva a prispôsobenie účtovníctva s cieľom reagovať na nové právne predpisy a podmienky vyplývajúce z prístúpenia Slovenskej republiky do Európskej únie. Podľa Janurovej a Marekovej (2015) je zákon č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov zo 17. septembra 2014 považovaný za základný právny dokument riadenia eurofondov na Slovensku, ktorý bol prijatý z dôvodu nového programového obdobia stanoveného na roky 2014 až 2020.

2. Cieľ a použité metódy

Podľa Kožiaka a kol. (2012) je regionálna politika a jej efektívna implementácia v praxi kľúčovým nástrojom štátu, verejných autorít a organizácií, ako aj regionálnych a miestnych samospráv. Operačné programy sú jedným z implementačných nástrojov. Základným motívom použitia finančných zdrojov získaných prostredníctvom jednotlivých operačných programov je vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci regiónov Slovenska.

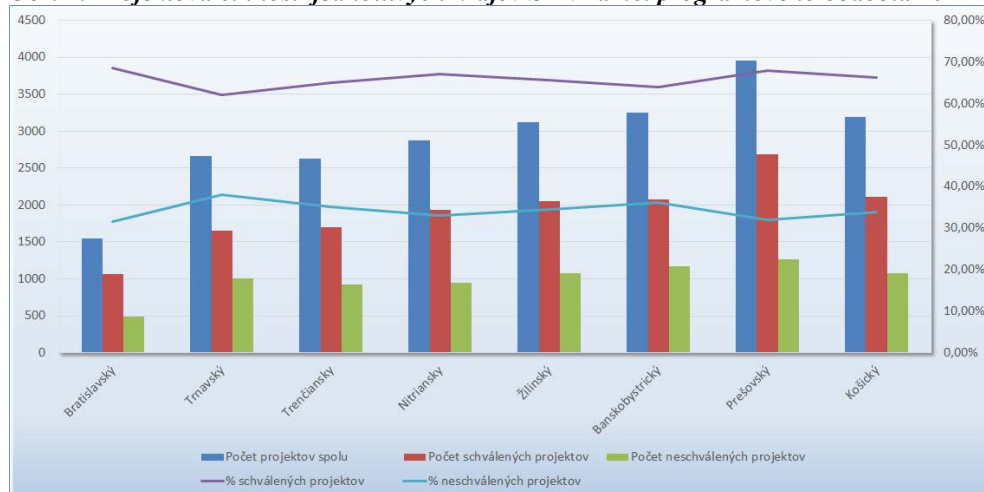
Integrovaný regionálny operačný program bol schválený Európskou komisiou dňa 18.12.2014. Na základe tohto dokumentu je Integrovaný regionálny operačný program (IROP) programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020. Jeho globálnym cieľom je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

V príspevku sme sa zamerali na Integrovaný regionálny operačný program (IROP), v rámci ktorého sme analyzovali implementáciu projektov na úrovni krajov Slovenskej republiky v programovom období 2014 – 2020. Hlavným cieľom je vyhodnotenie úspešnosti jednotlivých krajov pri získavaní projektov v rámci uvedeného operačného programu, prehľad aktuálneho stavu ukončených projektov a projektov v realizácii. Údaje na analýzu boli získané z Portálu ITMS 2014+, k dátumu 27.3.2020, ktoré boli následne vyhodnotené metódami popisnej štatistiky a graficky spracované pomocou nástrojov programu MS Excel. Na vyhodnotenie rozdielov medzi počtom projektov v IROP (schválených, neschválených, ukončených a realizovaných) a projektov spolu podľa jednotlivých krajov sme použili percentuálne porovnanie medzi jednotlivými kraji Slovenskej republiky.

3. Výsledky a diskusia

Slovenská republika môže v rámci programového obdobia 2014 – 2020 čerpať viac ako 15 mld. € prostredníctvom 8 operačných programov. Okrem toho je možné čerpať finančné prostriedky aj z programov Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko, Interreg V – A Slovenská republika – Česká republika, Integrovaný regionálny operačný program a Program rozvoja vidieka. K 27.3.2020 bolo podaných v rámci súčasného programového obdobia 15 123 projektov. Viac než 3 000 projektov predložili kraje Žilinský (3 126 projektov), Banskobystrický (3 247 projektov), Prešovský (3 888 projektov) a Košický (3 162 projektov).

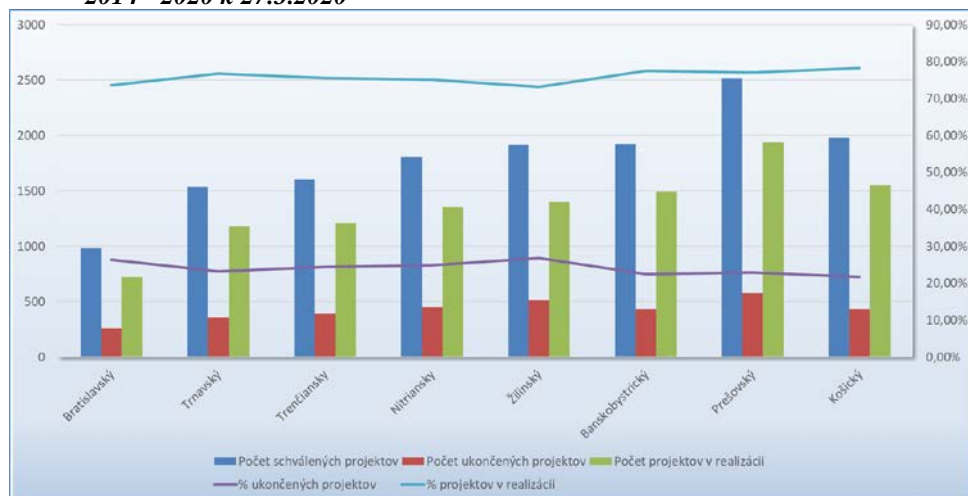
Obr. 1: Projektová činnosť jednotlivých krajov SR v rámci programového obdobia 2014 - 2020 k 27.3.2020

Zdroj: portál ITMS 2014+, vlastné spracovanie

Najmenej projektov predložil Bratislavský kraj (1576 projektov). Tento nízky počet však nesúvisí s nedostatočnou projektovou činnosťou, ale so skutočnosťou, že podľa pravidiel Európskej komisie jedine Bratislavský kraj dosahuje ekonomický rozvoj zodpovedajúci priemeru EÚ, takže aj možnosti čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ sú pre tento kraj značne oklieštené. Trnavský kraj predložil 2 677 projektov, Trenčiansky kraj (2 627 projektov) a Nitriansky kraj (2 887 projektov). Z projektového hľadiska môžeme hodnotiť projektovú činnosť krajov ako dostatočnú, z počtu podaných projektov je vidieť, že jednotlivé kraje majú záujem o finančné prostriedky, ktoré sú určené predovšetkým na zlepšenie technickej ako aj sociálnej infraštruktúry v jednotlivých krajoch, ale aj na zvyšovanie kvality služieb poskytovaných obyvateľom v území. Pozitívne je možné hodnotiť skutočnosť, že z celkového počtu podaných projektov v každom kraji je viac ako 60 % úspešných (Obr. 1). Je to možné pripísať aj tomu, že koncoví žiadatelia sa už v rámci predvstupového, ale aj predchádzajúceho programového obdobia značne zlepšili v rámci formálneho aj obsahového spracovania žiadostí o NFP.

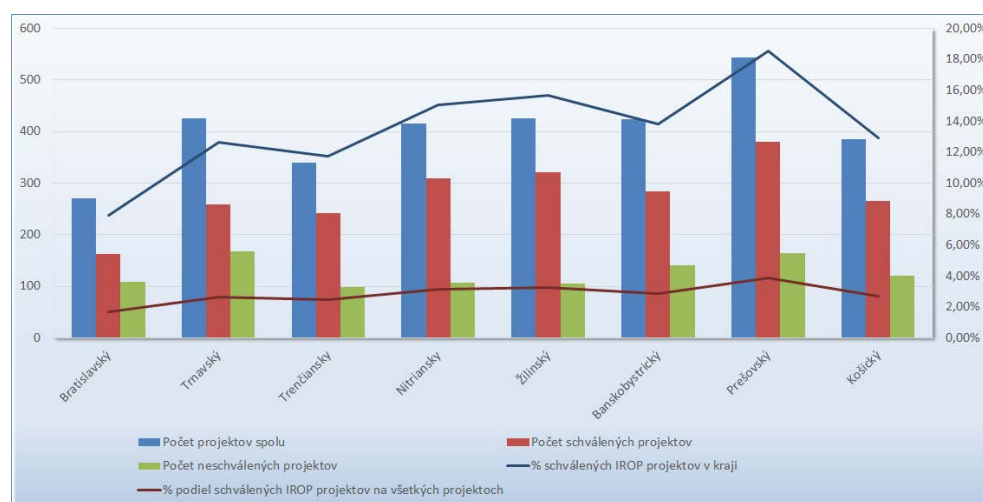
Obr. 2: Počet ukončených projektov a projektov v realizácii v jednotlivých krajoch SR v programovom období 2014 - 2020 k 27.3.2020

Zdroj: portál ITMS 2014+, vlastné spracovanie

Z celkového počtu schválených projektov vo všetkých krajoch (9 807 projektov) bolo ukončených 2 160 projektov a 6 968 projektov je v realizácii. K 27.3.2020 najviac ukončených projektov z celkového počtu schválených projektov vykazuje Žilinský kraj (514 projektov, čo predstavuje 26,83 %). Ostatné kraje sa pohybujú v rámci podielu ukončených projektov z celkového počtu schválených projektov na úrovni 21-26 % (Obr. 2). Najmenej ukončených projektov z celkového počtu schválených projektov vykazuje Košický kraj, ktorý eviduje 430 ukončených projektov, čo predstavuje 21,68 %. V rámci ukončených projektov šlo predovšetkým o projekty v rámci OP Ľudské zdroje. V menšej miere to boli projekty realizované v rámci OP Integrovaná infraštruktúra, OP Technická pomoc, OP Kvalita životného prostredia, OP Výskum a Inovácie, OP Efektívna verejná správa a Integrovaný regionálny operačný program. Ukončené projekty boli zamerané predovšetkým na profesijný rozvoj zamestnancov, resp. celoživotné vzdelávanie, ale aj projekty zamerané na inovácie, vybavenie, rozširovanie kapacít, či obstarávanie inovatívnych technológií do výroby.

Obr. 3: Počet schválených a neschválených projektov v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu v jednotlivých krajoch SR k 27.3.2020

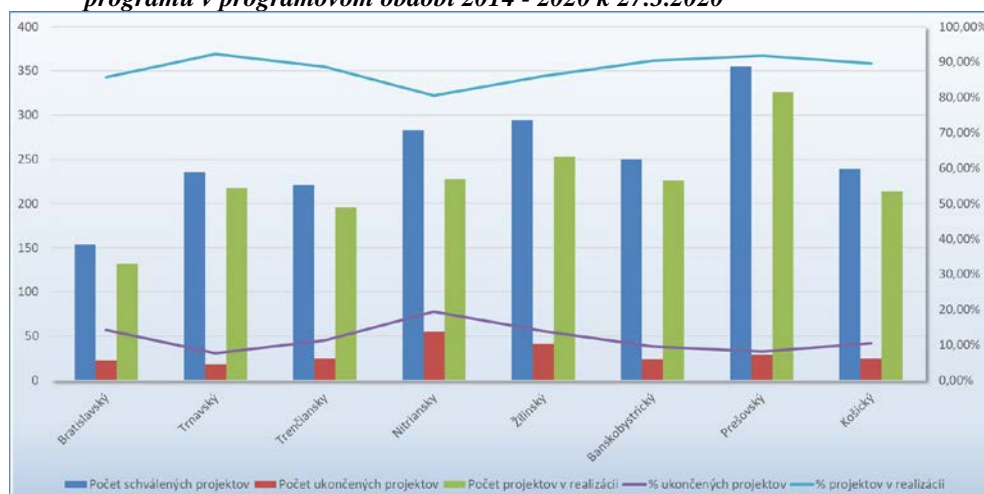
Zdroj: portál ITMS 2014+, vlastné spracovanie

Od schválenia operačného programu do 27.3.2020 bolo celkovo v jednotlivých krajoch schválených 9807 projektov, z toho 2051 projektov v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu. V rámci celkového počtu schválených projektov za všetky operačné programy predstavujú schválené projekty IROP podiel takmer 21 % (Obr. 3). Percento schválených projektov v rámci IROP v jednotlivých krajoch z celkového počtu schválených projektov za všetky OP je v rozmedzí 1,65 % (Bratislavský kraj) – 3,87 % (Prešovský kraj). Percento schválených projektov v rámci IROP v jednotlivých krajoch z celkového počtu schválených projektov IROP je v rozmedzí 7,9 % (Bratislavský kraj) – 18,53 % (Prešovský kraj). Najvyššiu úspešnosť schválených projektov voči neschváleným projektom v rámci krajov z celkového počtu projektov podaných v rámci IROP má Žilinský kraj, ktorý z celkového počtu podaných projektov v rámci IROP 426 má schválených 321 projektov, čo predstavuje 75,35 % úspešnosť a celkový podiel na všetkých podaných projektoch v rámci IROP predstavuje 15,65 %. Naopak, najnižšiu úspešnosť schválených projektov voči neschváleným projektom v rámci krajov z celkového počtu projektov podaných v rámci IROP má Bratislavský kraj, ktorý z celkového počtu podaných projektov v rámci IROP 270 má schválených 162 projektov, čo predstavuje 60 % úspešnosť a celkový podiel na všetkých podaných projektoch v rámci IROP predstavuje 7,9 %. Napriek tomu, že percento schválených projektov v rámci IROP v jednotlivých krajoch z celkového počtu schválených projektov IROP je najvyššie v Prešovskom kraji a to 18,53 %, úspešnosť schválených projektov voči neschváleným projektom v rámci tohto kraja z celkového počtu projektov podaných v rámci IROP predstavuje len 69,85 %, 380 schválených projektov v rámci IROP voči všetkým 544 podaným projektom v rámci IROP v tomto kraji.

Z celkového počtu schválených žiadostí projektov v rámci IROP vo všetkých krajoch (2051 projektov) bolo k 27.3.2020 ukončených 188 projektov a 1731 projektov je v realizácii. Najviac ukončených projektov z celkového počtu schválených projektov v rámci IROP bolo v Nitrianskom kraji (55 projektov) a najmenej ukončených projektov z celkového počtu schválených projektov v rámci IROP bolo v Trnavskom kraji (18 projektov). Najviac projektov v realizácii z celkového počtu schválených projektov v rámci IROP bolo v Prešovskom kraji (326 projektov) a najmenej projektov v realizácii z celkového počtu schválených projektov v rámci IROP bolo v Bratislavskom kraji (132 projektov) (Obr. 4). V rámci ukončených projektov šlo predovšetkým o projekty, ktoré boli zamerané na vytváranie modernizácia, vybavenie a rekonštrukciu objektov

menšieho rozsahu a zlepšenie kľúčových kompetencií. Projekty, ktoré sú v súčasnosti v realizácii, sú zamerané predovšetkým na rozsiahlejšie modernizácie a revitalizácie zariadení rôzneho typu.

Obr. 4: Počet ukončených projektov a projektov v realizácii v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu v programovom období 2014 - 2020 k 27.3.2020

Zdroj: portál ITMS 2014+, vlastné spracovanie

4. Záver

Po vstupe do Európskej únie sa pre Slovensko otvorili nové možnosti pre využitie finančnej podpory z prostriedkov v rámci operačných programov zameraných na regionálny rozvoj. K cieľovým skupinám patria orgány štátnej správy a územnej samosprávy, organizácie občianskej spoločnosti, sociálni partneri a mimovládne organizácie. Regionálne disparity vo výrobe, produktivite a zamestnanosti sa negatívne prejavujú aj vo vzájomnej konkurencii regiónov Slovenska. Prostredníctvom implementácie aktivít podporovaných v rámci jednotlivých operačných programov je možné existujúce rozdiely zmierňovať a prispieť k postupnej konvergencii jednotlivých regiónov. Európska únia ponúka pomoc a podporu Slovenskej republike (ale aj ďalším členským štátom) v oblasti regionálnej politiky, ktorú je potrebné zužitkovať v čo najväčšej miere a s čo najvyššou efektívnosťou.

V príspevku sme analyzovali implementáciu Integrovaného regionálneho operačného programu v podmienkach regiónov Slovenska v programovom období 2014 – 2020. Na základe získaných výsledkov môžeme konštatovať, že projektová činnosť krajov je dostatočná, nie sú významné rozdiely v počte projektov medzi krajmi. Záujem krajov, o získanie finančných prostriedkov na modernizáciu a revitalizáciu zariadení rôzneho typu, potvrdzujú počty podaných projektov, ktoré sú zamerané predovšetkým na zlepšenie technickej a sociálnej infraštruktúry v jednotlivých krajoch, ako aj na zvyšovanie kľúčových kompetencií obyvateľov jednotlivých krajov. Kvantitatívne porovnanie úspešnosti v podaných projektoch potvrdilo viac ako 60-percentnú úspešnosť v každom kraji.

Literatúra

- [1] BALÁŽOVÁ, E., PAPCUNOVÁ, V., JARÁBKOVÁ, J., (2007). *Cestovný ruch a samospráva*. Nitra: Municipalia. ISBN 978-80-8069-862-1.
- [2] EUROPEAN COMMISSION, (2009). *Reducing regional disparities in the EU and beyond*. Inforegio [online]. 2009. [cit. 2015-10-07]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/news/regions/090512_en.htm.
- [3] CHOMJAKOVÁ, M., KOŽIAK, R., DAXNEROVÁ, M., GIERTL, G., (2017). Analýza vplyvu regionálnej politiky na existujúce regionálne rozdiely v SR na úrovni samosprávnych krajov. In *XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 83-90. ISBN 978-80-210-8587-9.
- [4] JANUROVÁ, K., MAREKOVÁ, P., (2015). *Zákon o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer s.r.o. ISBN 978-80-8168-255.
- [5] KOŠOVSKÁ, I., VÁRYOVÁ, I., FERENCZI VAŇOVÁ, A., KRAJČÍROVÁ, R., (2014). The public administration accounting in the light public finance managements reform and changes of the new accounting directive of the European Parliament and the European Council. *Acta regionalia et environmentalica*, vol. 11, no. 2, pp. 71-75. ISSN 1336-5452.
- [6] KOŽIAK, R., KRÁĽ, P., FLAŠKA, F., KRIŽO, P., (2012). HDP ako jediný ukazovateľ regionálnej politiky EÚ? In *XV. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 19-27. ISBN 978-80-210-5875-0.

- [7] MINISTERSTVO PŮDOHOSPODÁŘSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR, (2020). *Integrovaný regionálny operačný program 2014-2020*. [online]. [2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=1036&navID2=1036&sID=67&id=9006>.
- [8] ORSZÁGHOVÁ, D., (2012). Mathematical knowledge – the component of the knowledge society and their role in the regional development. In PÁPCUNOVÁ, V. (eds.). *Aplikácia matematických metód v regionálnom rozvoji: recenzovaný zborník vedeckých príspevkov*. Nitra: UKF, pp. 93-98. ISBN 978-80-558-0179-7.
- [9] ORSZÁGHOVÁ, D., (2017). Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva v kontexte demografických zmien v regiónoch Slovenska. In XX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Brno: Masarykova univerzita, pp. 374-380. ISBN 978-80-210-8586-2.
- [10] PÁPCUNOVÁ, V., URBANÍKOVÁ, M., DVOŘÁK, M., (2017). Public libraries as part of the creative economy. In 6th Central European Conference in Regional Science – CERS, 2017 20.09.2017, Banská Bystrica, Slovenská republika. Banská Bystrica: Faculty of Economics, Matej Bel University in Banská Bystrica, pp. 465-475. ISBN 978-80-557-1335-9.
- [11] PIRVU, D., UNGUREANU, E., CIORCHINA, N., (2011). Opportunities and Difficulties in the Implementation of Projects Financed through the INTERREG IVC Program in Romania. Case Study: the Project 'Public Policies and Social Enterprises'. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, no.32E, pp.195-206. ISSN 1842-2845.
- [12] RAJČÁKOVÁ, E., ŠVECOVÁ, A, (2016). The Influence of Selected Factors on the Implementation of Cohesion Policy Instruments 2007-2013 in Slovakia. *Geographical Information*, vol. 20, no. 2, pp. 707-723. ISSN 1337-9453. DOI 10.17846/GI.2016.20.2.707-723.
- [13] SPIŠÁKOVÁ, E., (2011). Financovanie inovačných aktivít v krajinách V4 prostredníctvom štrukturálnych fondov Európskej únie. *Acta Oeconomica Pragensia*, vol. 19, no. 3, pp. 3-28. ISSN 0572-3043. DOI 10.18267/j.aop.332.
- [14] VITURKA, M., ŽÍTEK, V, KLÍMOVÁ, V , TONEV, P., (2009). Regional Analysis of New EU Member States in the Context of Cohesion Policy. *Review of Economic Perspectives*, vol. 9, no.2, pp. 71-90. ISSN 1213-2446. DOI 10.2478/v10135-009-0001-8.

Príspevok je výstupom vedeckého projektu VEGA č.1 / 0407/18 „Meranie výkonov miestnych samospráv“.